

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De Nieuwe En Naauwkeurige Neederlandse Hovenier,
Onderwyzende hoe hier te Lande, onder dit Climaat een
Thuin, met zyn Parken, Paaden, Glintingen en Heiningen
wel zal aangeleid, en hoe de Boomen aan ...**

Te Leyden, 1735

Van de bekwaame tyd om te Griffelen, zo Appelen, Peeren als Kerssen, en
te Occuleeren, zo Kerssen, Perzikken, Abrikoozen, ja ook Appelen en
Peeren

[urn:nbn:de:bsz:31-139361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-139361)

droogen en afvallen; waar toe reets veelderhande scherpe wateren, dog te vergeefs gebruikt zyn, gelyk als van Roet, Tabak, Zout, Azyn, enz. en wy weeten naauwlyks iet, dat daar toe, dog vergeefs, niet is in 't werk gesteld.

Wy hebben hier ook iets desgelyks, dog daarze zyn, daar zynze zeer meenigvuldig, van kouleur zwartagtig, groen, en stinken ook zeer, waartoe wy nooit beeter hebben kunnen uitvinden, als wanneer het in een tak oft twee begint, (want zo bevind het een naauwkeurig Liefhebber) dat men die dan aanstonds geheel en al affnyd, zonder die tak veel te beweegen; want zo die sterk beweegd werd, zo vallenze op andere blaaderen en takken, en teeren die ook haalt uit, en zy groeyen dan voort in ongelooflyke grootte meenigte.

Voor een byna ongeneeslyke ziekte, is ook de Gom, daar de Perzik-boomen en andere Steen-Vrugten meede besmet werden; voornaamentlyk wanneerze onder aan de Stam komt; waar toe ik nooit beeter middel heb gevonden, als aan de andere kant van die plaats een sneetje in de lengte eeven door de schil te geeven, tot op het hout toe, om reeden nu gezegd; dog indienze aan een tak, door het dringen of vryven aan een spyker zig komt te vertoonen, zo moet men die tak slegts twee of drie duim onder de plaats, daar het kwaad zit affnyden, en door dat middel belet men dat de besmettelykheid niet verder voortkruipt, gelykze anders doen zoude.

ZEEVEN-EN-TWINTIGSTE KAPITTEL.

Van de bekwaame tyd om te Griffelen, zo Appelen, Peeren als Kerffen, en te Occuleeren, zo Kerffen, Perzikken, Abrikoozen, ja ook Appelen en Peeren.

De Maanden February of Maart is voor de Kerffen, als eerder uitlopende; en een weinig daar na voor de Peeren; en de Maand April bekwaam om alderlei slag van Appel-boomen door splyting te enten of te griffelen; maar gelyk als booven gezegd is, nooit voor dat een Boom zyn sap begint na booven te schieten, op dat de ingestookten Ent mag sap krygen en groeyen, maar ook niet
laa.

laater, om
daar van
jen; maar
vliesje op h
malkanderen
van den Boe

Een Ent
zen, eer m
met een sch
gladde pla
werden, e
ook moet
ders zalze
iemand er
Boom of
en styve
zwaare St
werden, n
wiggetje
maar mag
daar-en-bo
van de Ent
ders zalze
hier by
overblyv
de tak
Het
een gr
en da
wel te
kander
ras do
occule
van d
de va
inzo
stijf

laater; om dat dan de schil door het splyten van den tak of Boom, daar van zoude scheiden, en zo zoude de Ent niet vatten nog groeijen; maar altyd ook wel lettende, dat de schors, en vooral het vliesje op het hout zo wel van de Boom als Ent leggende, wel met malkanderen over-een moogen koomen, anders kan de Ent geen sap van den Boom of tak, daarze opgezet werd, verkrygen.

Een Ent moet altyd eenige daagen van te vooren gespeend wezen, eer men die steekt, en ook booven wat dik, en onder dun met een scherp Mes glad gesneeden werden, en in de spleet op een gladde plaats gemaakt, de takken rondom staande, wel afgesneeden werden, en ook wat geperst staan, of den arbeid zal te vergeefs zyn; ook moet de Ent wat gelyken na den tak daarze opgezet werd, anders zalze niet genoeg toegeneepen werden; als by exempel, als iemand een dikke Ent op een dunne tak zet, zo ook als een oude Boom of een dikke tak opgespleeten werd, zo moet daar een dikke en styve Ent ingesteeken werden; maar om dat in zulke dikke en zwaare Stammen, een gemeene Ent, zonder in stukken geperst te werden, niet kan gezet werden, zo slaan de Liefhebbers een klein wiggerje van het zelve hout in de gemaakte spleet, op dat de Ent maar maggedrukt, maar ook niet in stukken of uitgeperst werden; daar-en-booven diend wel onthouden te werden, dat het boovenste van de Ent in zulke dikke takken wat binnewaars gezet werde, anders zalze zekerlyk in 't groeyen na buiten geperst werden; doet hier by dat nergens tussen de Ent en de spleet eenig opening mag overblyven, maar moet alles wel sluiten, en dan zalze niet ligt van de tak afstaan.

Het occuleeren, geschied meest altyd in 't na-jaar, en dat met een groote T te maaken, de schil zagjes van het hout afscheidende, en daar dan het schilletje of occulatie inbrengende; maar ook altyd wel te letten, dat het schilletje met de boovenste wel aan malkanderen raaken, en dan gebonden werden; men moet dit alles zo ras doen, dat het hout van den tak, nog ook het binnenste van de occulatie rood werde, anders zal de tak van de eene, zo wel als van de andere in zyn groey komen te stuiten, want de occulatie zoude van zyn hout niet afgaan, nog met de andere saamen verëenigen; inzonderheid ook wel lettende, dat de band om de occulatie niet te styf werde gebonden, en die moet na een week of drie dan wat los

D d

gemaakt

gemaakt werden, om dat de tak groeyende dikker werd, anders zo zal daar een diepe kneep koomen en veroorzaaken, dat die dan ligt van de Wind enz. zoude afflaan.

Men kan ook in 't begin van Juny occuleeren, op een lot, dat in dat voor-jaar doorgeschooten is; en een week daar na de zelve een duim booven de occulatie afgesneeden zynde, zo zal de occulatie in 't korte koomen door te schieten, en in dien Zoomer nog een bekwaamen tak voortbrengen; ik heb het wel gedaan met Perzikken, en had de volgende Zoomer rype Vrugten daar aan, en won zo een heel Jaar daar meede uit.

De beste Enten zyn altyd de kortleedige, en die aan de Zuid-zyde van den Boom gegroeid zyn, ter lengte van twee of drie knoppen, liever bloem als tak-knoppen, om dat dan die Boomen gemeenlyk getemperder hout maaken, en dienvolgenden eerder Vrugten voortbrengen; en altyd moet de eerste knop ook, tot aan welke de Ent moet ingezet werden, nabuiten staan, (om reeden booven reets al aangehaald) en dan aanstonds de afgesneeden tak, en het boovenste van de Ent, met het smeersel booven genoemd, de spleet vol gestreken werden; op dat geen nat of koude het groeyen haar beneemen, of ook in de spleet den Boom of tak zoude inwaateren konnen, en zo bederven.

Aan onze beschryving ontbreekt nog dat men te kennen geeve, dat indien de spleet niet net en regt gemaakt is, gelyk zulks meenigmaal genoeg gebeurd, dat men dan met het Snoey-mes die moet bekwaam maaken, wegneemende het geene dat het Ent beletten zoude, om 'er gemakkelyk in gezet te werden; maar zo de tak zeer dik en zwaar is, zo snyd men zo veel van beide kanten van de gemaakte spleet af, dat de Ent daar netjes in past, en die wat drukt, en nogtans niet ligt kan beweegt werden, want anders zoude dezelve geen sap krygen, en dienvolgende noodzaakelyk dood gaan.

Ten laatsten men zet op een dikke tak wel twee Enten, waar van ook booven al ietwes is gezegd, maar de ervaarendheid heeft geleerd, dat een Ent, op zo dikken tak, schuins afgebeiteld, of gesneeden beeter wagt, en ook beeter en fatzoenlyker Boom maakt, als twee of drie te zetten op eene tak; maar daar-en-booven zyn eenige van oordeel, dat op veele takken van een oude Boom niet zonder reeden Enten gezet werden, als maar een alleen op den dikken Stam.

DE

DE
VOORNAAMSTE
GRONDEN
VAN HET
AANKWEEKEN
EN
BEBOUWEN
DER
BOOMEN
TOT
ESPALJERS.

Dd 2

DE
VOORNAAMSTE
GROINDEN
VAN HET
AANKWETEN
EN
REBOUWEN
DER
BOOMEN
TOT
ESPAALJERS.

D
AAN

E S



Een ge
te bellu
De Pee
dig heb
rangje,
man,
Deer
en Gee
Schur
Ver
meer d
en pla
zeeven
hoek
De
moet
De
de hoog